includeme+
making digital media inclusive

Розроблено Анетт Бенгс, ÅAU

Модуль 7 (Частина 3)

Формування безпечного, справедливого та доброчесного інтернет-простору

www.includememedia.eu

This resource is licensed under CC BY 4.0

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* З метою економії паперу, будь ласка, друкуйте цей документ у відтінках сірого або чорно-білому режимі, а не у кольорі. Друкуйте на обох сторонах аркуша (двосторонній друк) та, якщо можливо, розміщуйте кілька слайдів або сторінок на одному аркуші.

Модуль 7 (Частина 3)

Частина 3. Ключовий напрям:

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

includeme+
making digital media inclusive

Модуль 7

Формування безпечного, справедливого та доброчесного інтернет-простору

Цей модуль присвячений етичним викликам та управлінню в цифрових медіа, підкреслюючи роль медіафахівців, освітян та громадянського суспільства у сприянні підзвітності, дотриманню медіастандартів та цифровій грамотності.

ВИ ТУТ

МОДУЛЬ 7 (Частина 1)

Тема 1

Етична журналістика в цифрову епоху: роль європейських стандартів у сфері ЗМІ

Розглядає, як медіафахівці можуть підтримувати авторитетність, боротися з дезінформацією та дотримуватися етичних стандартів висвітлення подій.

МОДУЛЬ 7 (Частина 2)

Тема 2

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Обговорює, як уряди, ОГС та технологічні компанії можуть спільно розробляти політику, що забезпечує безпечніший та інклюзивніший цифровий простір.

МОДУЛЬ 7 (Частина 3)

Тема 3

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

Досліджує, як заклади вищої освіти можуть надати студентам важливі навички медіаграмотності, щоб орієнтуватися у цифровому просторі

Ключові напрями (4): Кожна з **4 тем охоплює 3–4 ключові напрями**, включаючи вступ, контекст, аналіз практичні приклади, відео, інструменти тощо.

Розділ ресурсів: Кожна тема має **розділ ресурсів,** що містить набір цифрових **інструментів, вправ та ресурсів** для сприяння застосуванню знань та забезпечення глибшого інтерактивного рівня розуміння.

Висновки: Наводяться для кожної теми в модулі в **частині 4.**

МОДУЛЬ 7 (Частина 4)

Тема 1

Роль громадянського суспільства у забезпеченні підзвітності цифрових платформ

Підкреслює, як активісти та організації-наглядачі контролюють технологічних гігантів, виступають за прозорість та домагаються змін у політиці

Co-funded by the European Union

Цей проект фінансується за підтримки Європейської комісії. Це публікація (повідомлення) відображає виключно погляди автора, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній. Відповідно до нових вимог GDPR, зверніть увагу, що Регулювання о боротьбі з шкідливим вмістом і персональні дані виключно в інтересах та з метою реалізації проекту і без будь-якого порушення ваших прав.

www.includeme.eu

Огляд модуля

Цей модуль висвітлює колективну роль фахівців у сфері медіа, освітніх установ та організацій громадянського суспільства (ОГС) у підтримці етичного цифрового середовища.

У ньому розглядаються стандарти ЗМІ, рамки управління та важливість цифрової грамотності у сприянні відповідальним онлайн-просторам. Учасники розглянуть виклики та можливості у просуванні надійної журналістики, багатостороннього управління та цифрового громадянства в Європі через життєві практичні приклади, політичні дискусії та цифрові інструменти.

ВИ ТУТ

ТЕМА 01

Етична журналістика в цифрову епоху: роль європейських стандартів у сфері ЗМІ

Розглядає, як медіафахівці можуть підтримувати авторитетність, боротися з дезінформацією та дотримуватися етичних стандартів висвітлення подій.

ТЕМА 02

Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

Обговорює, як уряди, ОГС та технологічні компанії можуть спільно розробляти політику, що забезпечує безпечніший та інклюзивніший цифровий простір.

ТЕМА 03

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

Досліджує, як заклади вищої освіти можуть надати студентам важливі навички медіаграмотності, щоб орієнтуватися у цифровому просторі.

ТЕМА 04

Роль громадянського суспільства у забезпеченні підзвітності цифрових платформ

Підкреслює, як активісти та організації-наглядачі контролюють технологічних гігантів, виступають за прозорість та домагаються змін у політиці.

Коротко про модуль

Ключовий напрям:

Етика та управління

Мета:

Зосереджується на створенні моделей управління за участю багатьох зацікавлених сторін та механізмів підзвітності для цифрових платформ. У цьому розділі висвітлюється спільна роль фахівців у сфері ЗМІ, навчальних закладів та громадянського суспільства у підтримці етичного цифрового середовища. Особлива увага приділяється стандартам ЗМІ, управлінню та цифровій грамотності.

Ключові слова:

- Етичні цифрові простори
- Підзвітність в інтернеті
- Управління за участю багатьох зацікавлених сторін
- Цифрова співпраця, прозорість
- Цілісність ЗМІ
- Інклюзивні платформи
- Універсальний дизайн
- Участь громадян
- Справедливі цифрові практики
- Залучення громадянського суспільства
- Журналістика та стандарти ЗМІ
- Університети та медіаосвіта
- Політика та регулювання

З М І С Т

01 Сторінка 04

Огляд Модуля

02 Сторінка 05

Коротко про Модуль

03 Сторінка 09

Результати навчання

03 Сторінка 13

Тема 3
Вступ:

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

З М І С Т

05 Сторінка 23

Ключовий напрям 1: Роль університетів у сприянні розвитку медіаграмотності та критичного мислення

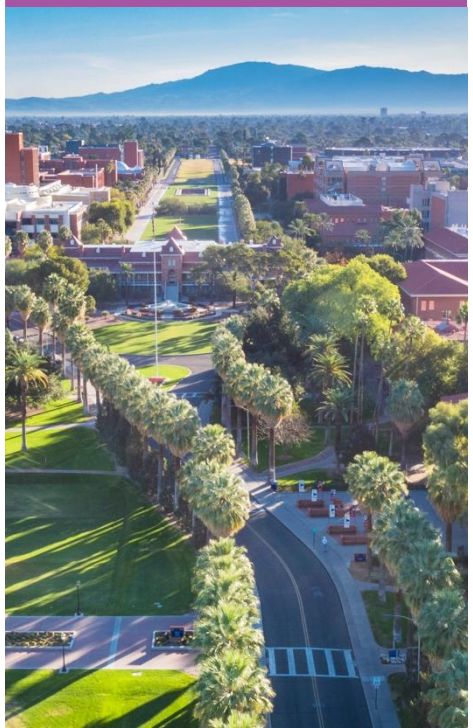

06 Сторінка 33

Ключовий напрям 2: Інтеграція принципів етичної журналістики в цифрову освіту

07 Сторінка 42

Ключовий напрям 3: Академічні дослідження впливу цифрових медіа та тенденцій дезінформації

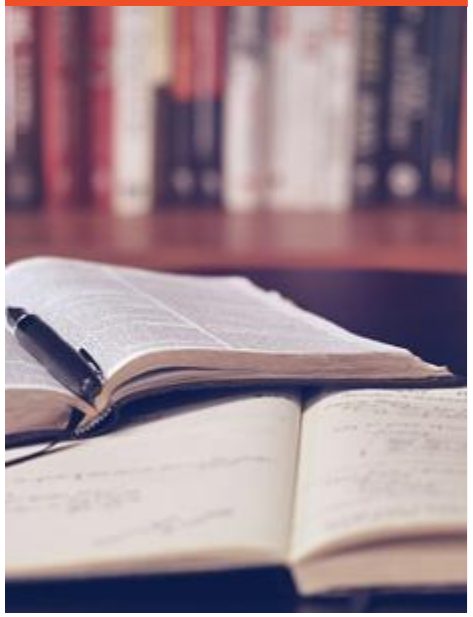

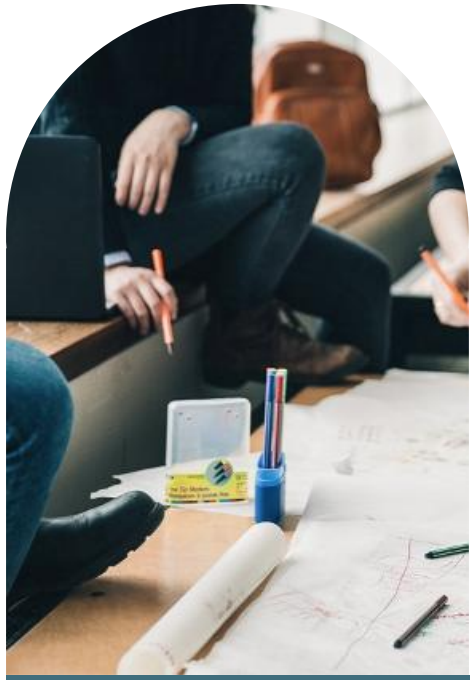

08 Сторінка 58

Висновок

Модуль 7 (Частина 3) Елементи інтерактивного навчання

52 слайди

01 Вправа

03 відео

01 Практичний приклад

01 Цифровий інструмент

04 Набори інструментів та посібники

06 Статей та звітів

04 Приклади з життя

making digital media inclusive

Результати навчання

Тема 1: Етична журналістика в цифрову епоху: роль європейських стандартів у сфері ЗМІ

- Проаналізувати роль європейських стандартів у сфері ЗМІ у сприянні етичній журналістиці та боротьбі з дезінформацією у цифрову епоху.
- Оцінити виклики, з якими стикаються журналісти у забезпеченні об’єктивності, прозорості та довіри громадськості у цифровому медіа-середовищі.

making digital media inclusive

Результати навчання

Тема 2: Співпраця різних зацікавлених сторін для інклюзивного цифрового врядування

- Проаналізувати роль урядів, громадянського суспільства та суб’єктів приватного сектору у формуванні інклюзивного та підзвітного цифрового врядування.
- Оцінити найкращі практики, що сприяють співпраці між різними зацікавленими сторонами для вирішення таких питань, як регулювання платформ, онлайн-безпека та цифрові права

making digital media inclusive

Результати навчання

Тема 3: Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

- Дослідити, як університети сприяють розвитку цифрової грамотності та відповідального використання медіа серед студентів та широкої громадськості.
- Розробити стратегії інтеграції критичної медіаосвіти в навчальні програми вищих навчальних закладів для розширення можливостей цифрових громадян

making digital media inclusive

Результати навчання

Тема 4: Роль громадянського суспільства у забезпеченні підзвітності цифрових платформ

- Визначити основні інструменти адвокації та правові механізми, які використовують організації громадянського суспільства для вимагання прозорості та етичного управління від цифрових платформ.
- Оцінити вплив заходів громадянського суспільства на політику платформ щодо дезінформації, упередженості алгоритмів та конфіденційності даних

making digital media inclusive

Тема 3

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

Огляд

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

У цьому розділі розглядається, як заклади вищої освіти надають студентам навички цифрової медіаграмотності та готують їх до критичного сприйняття інформації в інтернеті. У ньому висвітлюються навчальні програми, ініціативи та найкращі практики, спрямовані на сприяння розвитку цифрового громадянства.

making digital media inclusive

Основні визначення та поняття

01 **Цифрове громадянство:** надання можливості особам етично брати участь у онлайн-просторі

02 **Медіаграмотність у вищій освіті:** формування обізнаних цифрових споживачів

03 **Дослідження та вплив на політику:** роль академічних кіл у формуванні цифрового врядування

making digital media inclusive

Політика ЄС у сфері медіаграмотності

Посилення медіаграмотності у всьому ЄС

ЄС пропагує медіаграмотність як важливий елемент активної участі в сучасному цифровому суспільстві. Державам-членам рекомендується розробляти національні стратегії, що підкріплюються Директивою про аудіовізуальні медіапослуги, яка передбачає регулярне звітування. Однак зусилля на національному рівні значно різняться.

Європейська комісія та Європейський парламент продовжують наголошувати на медіаграмотності як ключовому елементі стійкості суспільства, реалізуючи такі ініціативи, як «Європейський щит демократії», спрямовані на протидію маніпуляціям.

Підхід, що передбачає залучення багатьох зацікавлених сторін, є надзвичайно важливим для розвитку критичного мислення та обізнаної активності.

Медіаосвіта

Медіаосвіта — це сучасна освітня дисципліна, спрямована на те, щоб допомогти людям зрозуміти, як медіа та технології формують суспільство та культуру.

Вона наголошує на таких основних принципах, як медіаграмотність, критичне мислення, аналітичні навички, а також відповідальне й ефективне використання цифрових інструментів та платформ.

(Almaani, 2024)

making digital media inclusive

Чому медіаграмотність має значення

Медіаграмотність має на меті зміцнити здатність людей критично ставитися до медіаконтенту шляхом розвитку навичок аналізу повідомлень, оцінки достовірності, розпізнавання упередженості та виявлення пропаганди й дезінформації *(Mohammad et al., 2024; Safori & Sorri, 2024).*

Ці компетенції є необхідними для повноцінної участі в сучасному інформаційному суспільстві та для підвищення здатності громадськості ефективно взаємодіяти з джерелами новин, цифровими технологіями та різними формами медіакомунікації (*Abuhasirah & Ismael, 2023; Dadakhonov, 2024; Shalevska, 2024).*

Чому медіаграмотність має значення

З огляду на величезний обсяг контенту, що циркулює як у традиційних, так і в соціальних медіа, існує нагальна потреба у створенні базової освіти з медіаграмотності. У відповідь на це багато університетів почали інтегрувати медіаграмотність у свої навчальні програми *(Salameh, 2019).*

Недостатнє розуміння студентами концепцій медіаграмотності та їхнього застосування у повсякденному житті обмежує їхню здатність критично аналізувати та оцінювати медіаконтент, що може мати негативні наслідки для їхнього особистого та академічного життя *(Al-Masshaqbah & Abuhasirah, 2023; Fabbro & Gabbi, 2024).*

Що таке цифрове громадянство?

Цифрове громадянство означає відповідальне та етичне використання цифрових технологій для взаємодії з суспільством, спілкування з іншими та участі в громадському житті.

Воно охоплює широкий спектр поведінки та компетенцій, зокрема:

- Повагу до інших в інтернеті
- Захист особистих даних та даних спільноти
- Навігацію цифровим простором з критичним мисленням
- Участь у демократичних процесах через цифрові платформи

У вищій освіті цифрове громадянство — це не лише технічні навички, а й виховання обізнаних, етичних та активних учасників цифрового суспільства. Університети відіграють ключову роль у допомозі студентам зрозуміти свої права та обов’язки як цифрових громадян.

making digital media inclusive

Університети та медіаосвіта для зміцнення цифрового громадянства

Дослідження 3 ключових напрямів в університетах та медіаосвіті для зміцнення цифрового громадянства

01 Роль університетів у сприянні розвитку медіаграмотності та критичного мислення

02 Інтеграція принципів етичної журналістики в цифрову освіту

03 Наукові дослідження впливу цифрових медіа та тенденцій дезінформації

«Медіаграмотність не просто важлива — вона має вирішальне значення. Саме від неї залежить, чи стануть діти інструментом у руках засобів масової інформації, чи, навпаки, засоби масової інформації стануть інструментом, яким діти зможуть користуватися».

Лінда Еллербі

making digital media inclusive

Ключовий напрям 1

Роль університетів у сприянні розвитку медіаграмотності та критичного мислення

Роль університетів у сприянні розвитку медіаграмотності та критичного мислення

У суспільстві, яке дедалі більше переходить у цифровий простір, університети займають унікальне місце як освітні та громадські інституції. Цей ключовий напрям досліджує, як вища освіта сприяє розвитку цифрової грамотності та відповідального споживання медіа серед студентів та широкої громадськості. Він також допомагає викладачам розробляти стратегії для інтеграції критично важливої медіаосвіти в навчальні програми, надаючи людям можливість стати активними та етичними цифровими громадянами.

Університети як рушії медіаграмотності

Університети та інші заклади вищої освіти сприяють розвитку медіаграмотності та критичного мислення через медіаосвіту та високоякісні наукові дослідження.

Університети по всій Європі:

- Пропонують медіапрограми, такі як навчання журналістиці та медіаосвіта.
- Пропонують окремі курси з медіаграмотності в різних дисциплінах.
- Інтегрують медіаграмотність та критичне мислення в навчальні програми для підготовки обізнаних громадян.
- Проводять високоякісні наукові дослідження, що розширюють базу знань.
- Організовують семінари, заходи, кампанії тощо з медіаграмотності, відкриті для широкої громадськості.
- Співпрацюють поза національними межами

Університети як рушії медіаграмотності

Впроваджуючи цифрову грамотність у процес навчання, університети допомагають студентам:

- Безпечно та етично орієнтуватися в цифровому середовищі
- Критично оцінювати інформацію в інтернеті та джерела ЗМІ
- Розуміти вплив цифрових технологій на суспільство
- Створювати етичний медіа-контент

Цифрова грамотність у цьому контексті включає технічні навички, критичне мислення та етичну свідомість. Вона готує студентів не тільки до трудової діяльності, а й до значущої громадянської активності у цифрових просторах.

Приклади, ініційовані університетами

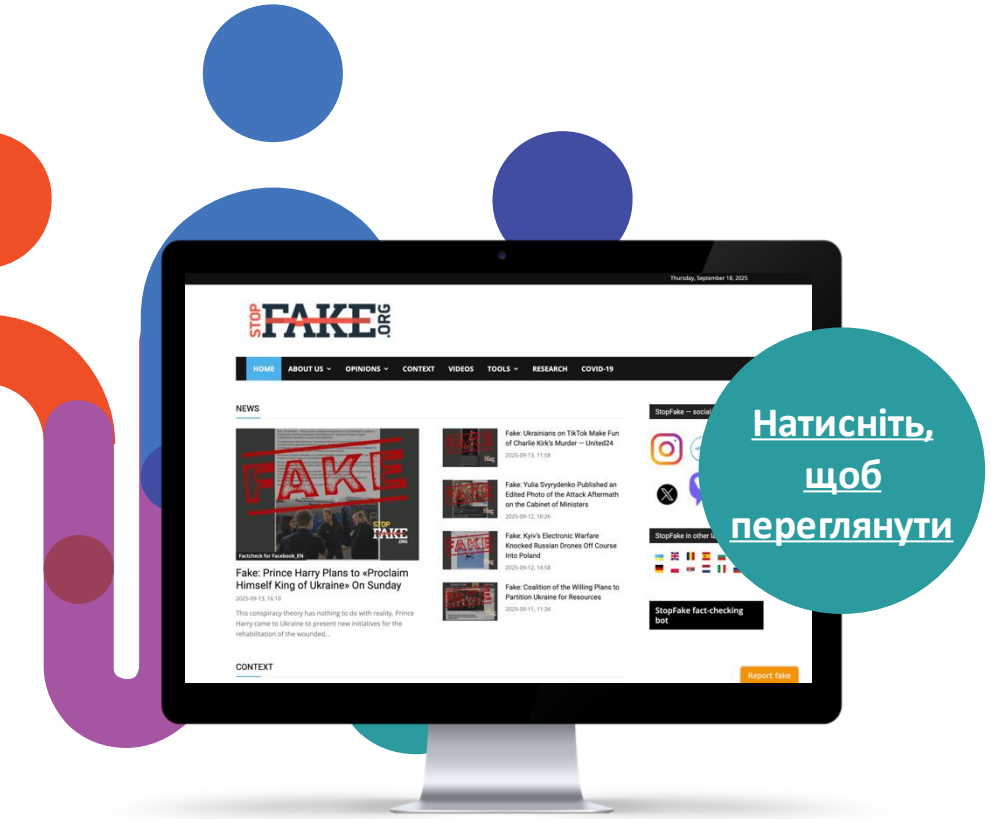

Натисніть, щоб переглянути

Могилянська школа журналістики в Києві, Україна

Вони пропонують курси з медіаетики, дезінформації та конструктивного репортажу. Вони навчають студентів-журналістів висвітлювати події з соціальною відповідальністю та врахуванням нюансів.
У 2014 році вони запустили сайт з перевірки фактів Stopfake.org спільно з проєктом «Цифрове майбутнє журналістики» КМА, а також журналістами, редакторами, IT-фахівцями та перекладачами. Спочатку метою проєкту було перевіряти та спростовувати дезінформацію та пропаганду щодо подій в Україні, що поширювалися в ЗМІ, а зараз це інформаційний хаб, де вони досліджують та аналізують усі аспекти кремлівської пропаганди.

Сьогодні команда медіафахівців перевіряє факти, спростовує, редагує, перекладає, досліджує та поширює інформацію 14 мовами: українською, російською, англійською, іспанською, сербською, турецькою, французькою, німецькою, італійською, голландською, чеською, німецькою та польською, болгарською.

Приклади, ініційовані університетами

Університет Дубліна (DCU), Ірландія

- Через свій Інститут медіа майбутнього досліджує медіа-наративи в зонах конфлікту.
- Співпрацює з НУО з метою розробки семінарів із висвітлення конфліктів із урахуванням їхньої чутливості.

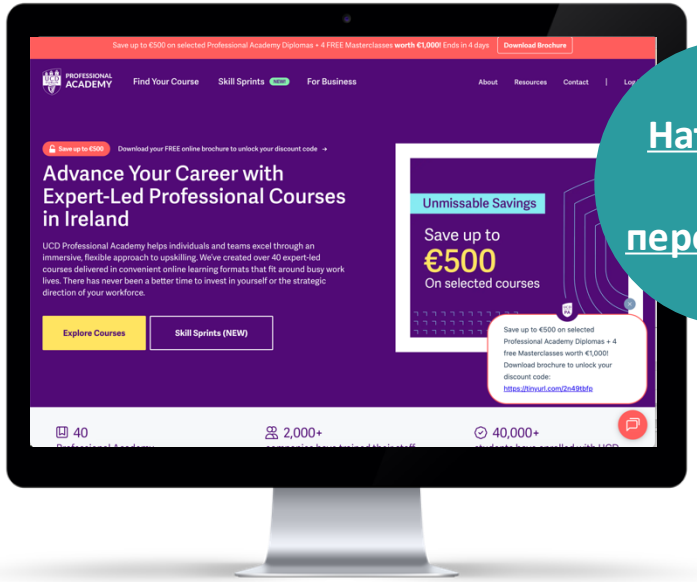

Натисніть, щоб переглянути

Автономний університет Барселони та ЮНЕСКО, Іспанія

- Пропонує онлайн-курси з медіаграмотності та інформаційної грамотності для журналістів та політиків, зосереджуючись на наративах, що ґрунтуються на правах людини та спрямовані на мир.

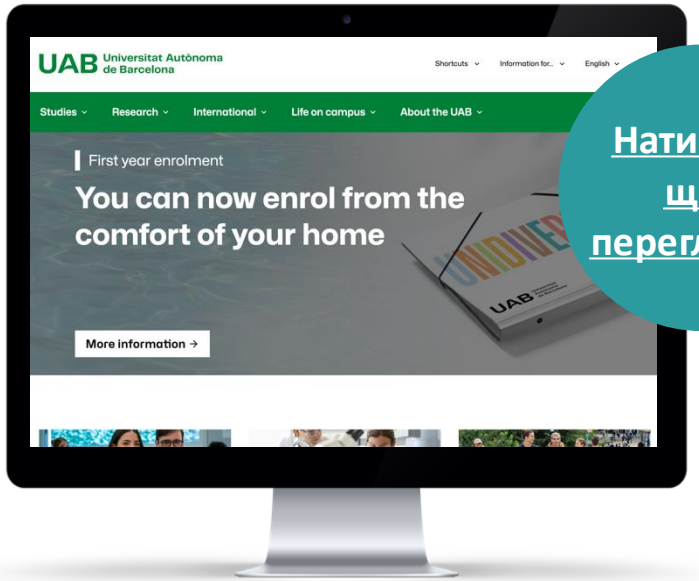

Натисніть, щоб переглянути

Заохочення відповідального споживання медіа

Відповідальне споживання медіа передбачає здатність:

- Виявляти надійні джерела та розпізнавати дезінформацію
- Виявляти упередженість та маніпуляції в цифровому контенті
- Аналізувати власні медіа-звички та їхній вплив

Університети розвивають ці навички за допомогою міждисциплінарних підходів, поєднуючи медіа-дослідження, етику, комунікацію та технології. Вони також слугують платформами для залучення громадськості, пропонуючи семінари, кампанії та ресурси з відкритим доступом, що розширюють цифрову грамотність за межі студентського середовища.

Університети можуть сприяти розвитку медіаграмотності шляхом:

- Включення критичного аналізу в навчальні програми різних дисциплін
- Заохочення до дискусій та перевірки фактів
- Підтримки відкритих освітніх ресурсів та медіа-проєктів
- Навчання викладачів цифровій та медійної грамотності (DigCompEdu)

Включення критичної медіаосвіти до навчальних програм

Критична медіаосвіта виходить за межі навчання учнів тому, як користуватися цифровими інструментами — вона заохочує їх ставити під сумнів те, як медіа формують сприйняття, впливають на поведінку та впливають на демократію.

Ефективні стратегії інтеграції включають:

- Включення модулів медіаграмотності в існуючі курси
- Використання практичних прикладів та симуляцій для вивчення реальних проблем
- Заохочення проєктного навчання та цифрового сторітелінгу
- Співпрацю між кафедрами для забезпечення різноманітності поглядів
- Освітяни також можуть спиратися на європейські рамки, такі як DigCompEdu та Набір інструментів з медіа- та інформаційної грамотності ЮНЕСКО, щоб узгодити результати навчання з більш широкими цілями політики.

Приклад 1

Два приклади стратегій навчання критичного мислення

Стратегія навчання — PARCS

PARCS допомагає учням мислити критично, використовуючи:

- Мета (**P**urpose) – Яка мета цієї інформації і чи спрямована вона на надання точної інформації?
- Автор (**A**uthor) – хто зробив це твердження і які у нього кваліфікації?
- Релевантність (**R**elevance) – чи стосується це твердження саме нас?
- Актуальність (**C**urrency) – коли була опублікована інформація?
- Джерела (**S**ources) – чи є посилання надійними і чи поділяють цю думку кваліфіковані фахівці? (Zucker, 2019)

Приклад 2

Два приклади стратегій навчання критичного мислення

Стратегія навчання — CRAAP

CRAAP — це техніка, вперше розроблена бібліотекарем Моллі Біструм з Домініканського університету, яка надає такі рекомендації:

- Актуальність (**C**urrency) – Коли це було опубліковано? Чи було це оновлено?
- Релевантність (**R**elevance) – Чи відповідає це нашим потребам? Хто є цільовою аудиторією?
- Авторитетність (**A**uthority) – Хто є автором та видавцем? Які їхні кваліфікації?
- Точність (**A**ccuracy) – Чи є інформація надійною та правдивою? Чи підтверджується вона фактами?
- Мета (**P**urpose) – Навіщо існує ця інформація? Чи є упередженість?

Включення критичної медіаосвіти до навчальних програм

Поінформовані цифрові громадяни не є пасивними споживачами — вони є активними учасниками формування цифрової культури.

Університети можуть підтримати цю трансформацію шляхом:

- Підтримання ініціатив, очолювані студентами (наприклад, клуби з перевірки фактів, кампанії з медіаграмотності)
- Створення інклюзивних цифрових середовищ, що поважають приватність та різноманітність
- Заохочення етичного осмислення та громадянської відповідальності в цифровому контексті

Поєднуючи інституційну підтримку з ініціативністю студентів, університети можуть виховати покоління цифрових громадян, здатних критично, етично та конструктивно взаємодіяти у цифровому світі.

Ключовий напрям 2

Впровадження принципів етичної журналістики в цифрову освіту

Принципи етичної журналістики та цифрова освіта

Етична журналістика є важливою не лише у традиційних ЗМІ, а й у цифровій освіті, особливо з огляду на те, що університети дедалі активніше використовують цифрові платформи та готують майбутніх фахівців у сфері комунікацій. Університети співпрацюють із медіаорганізаціями та іншими структурами, щоб викладати такі принципи, як точність, об’єктивність, відповідальність та повага до приватного життя.

Які основні принципи етичної журналістики?

Натисніть, щоб переглянути

Ключовий напрям 2

Впровадження принципів етичної журналістики в цифрову освіту

Впровадження принципів у цифрову освіту

Правдивість та точність

- Намагайтеся точно висвітлювати факти та перевіряти інформацію перед публікацією. Оманлива або неправдива інформація має бути негайно виправлена.
- Перевіряйте факти та джерела.

Незалежність

- Не піддавайтеся впливу зовнішніх інтересів, включаючи політичний, комерційний або особистий тиск.

Справедливість та неупередженість

- Репортажі мають бути збалансованими та об’єктивними, у разі необхідності висвітлюючи різні точки зору.
- Уникайте упередженості

Ключовий напрям 2

Впровадження принципів етичної журналістики в цифрову освіту

Основні принципи етичної журналістики

Гуманність

- Уникайте заподіяння непотрібної шкоди та будьте делікатними щодо впливу репортажів на окремих осіб та громади.

Підзвітність

- Будьте підзвітними перед громадськістю та прозорими щодо процесів, включаючи визнання помилок. Вказуйте джерела

Ключовий напрям 2

Впровадження принципів етичної журналістики в цифрову освіту

Впровадження принципів у цифрову освіту

1. **Розробка навчальних програм**
   - **Курси з медіаетики:** включіть спеціальні модулі з журналістської етики до програм з комунікації, медіазнавства та цифрової грамотності.
   - **Практичні приклади:** Аналізуйте реальні приклади етичних дилем у журналістиці, щоб заохотити до критичного мислення.
2. **Навчання цифровій грамотності**
   - Навчіть студентів критично оцінювати джерела, виявляти дезінформацію та розуміти етичні наслідки поширення контенту в інтернеті.
3. **Практичні завдання**
   - Моделювання роботи редакції: Дозвольте студентам створювати цифровий контент відповідно до етичних принципів.
   - Системи взаємного рецензування: заохочуйте студентів критично оцінювати роботи один одного на основі етичних стандартів.

Ключовий напрям 2

Впровадження принципів етичної журналістики в цифрову освіту

Впровадження принципів у цифрову освіту

4. **Використання технологій**
   - Інтегрувати інструменти, які допомагають перевіряти факти, виявляти упередженість та забезпечувати прозорість цифрового сторітеллінгу.
   - Спонукати до відповідального використання ШІ та алгоритмів у створенні та поширенні медіаконтенту.

5. **Інституційна політика**
   - Розробляти та впроваджувати кодекси поведінки для студентських медійних та цифрових видань.
   - Заохочувати відкриті дискусії про етичні виклики у цифровій комунікації.
   - Університети співпрацюють із медіаорганізаціями для навчання відповідальним практикам журналістики. Наприклад, Європейська асоціація підготовки журналістів (EJTA) підтримує освіту з етичної журналістики в університетах Європи.

Ключовий напрям 2

Впровадження принципів етичної журналістики в цифрову освіту

Впровадження принципів у цифрову освіту

6. **Співпраця та просвітницька діяльність**
   - Співпрацювати з професійними журналістськими організаціями для проведення гостьових лекцій, семінарів та стажувань, присвячених етиці.
   - Заохочувати міждисциплінарну співпрацю із залученням кафедр філософії, права та комп’ютерних наук.

Європейська асоціація підготовки журналістів (EJTA)

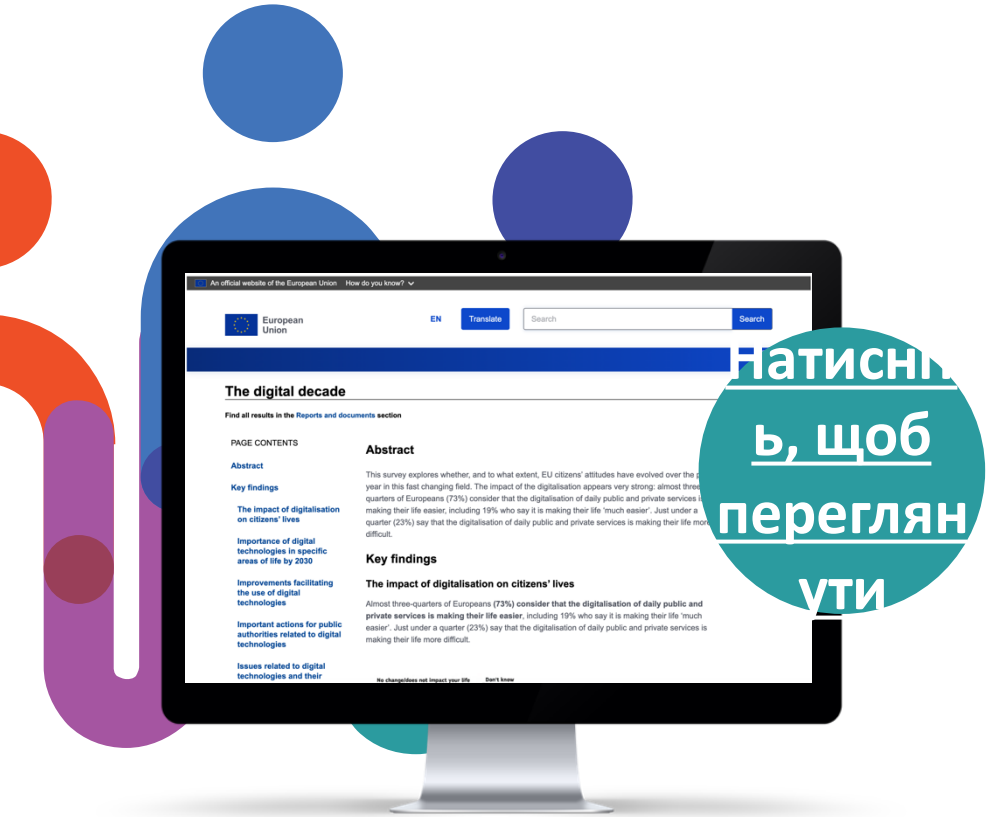

Місія EJTA щодо медіаграмотності

Європейська асоціація підготовки журналістів (EJTA) — це асоціація, яка має на меті покращити підготовку журналістів у своїх членських установах, до яких входять університети, школи та інші заклади у 30 європейських країнах.

EJTA забезпечує:

- стратегічне партнерство
- співпрацю в рамках проєктів
- семінари
- підготовку викладачів
- розробку навчальних програм

Ці заходи спрямовані на підвищення медіаграмотності та сприяння розвитку незалежної, надійної та якісної журналістики. EJTA також виступає представником своїх членів у відносинах з інституційними партнерами, зокрема з Європейською комісією, ЮНЕСКО та іншими асоціаціями журналістів і видавців.

Європейська асоціація підготовки журналістів (EJTA)

Наразі EJTA працює над кількома міжнародними проєктами, одним з яких є **Eurofactcheck.** У рамках цього проєкту було розроблено спеціальну методологію перевірки інформації.

Іншим проєктом є **«Інклюзивна журналістика» (Inclusive Journalism),** спрямований на журналістику, яка враховує всі голоси в конфліктах і бере на себе соціальну відповідальність. «Які найгостріші потреби у викладачів журналістики, що працюють з інклюзивною журналістикою у 2025 році?

Також було створено робочу групу з питань штучного інтелекту та навчання журналістів, яка надає рекомендації щодо інтеграції ШІ у викладання журналістики. Ознайомтеся з ними тут: EJTA-Recommendations-for-AI-version-1.0-VDEF.pdf

European Commission

Ключовий напрям 3

Наукові дослідження впливу цифрових медіа та тенденцій у сфері дезінформації

Розуміння впливу цифрових медіа та дезінформації через дослідження

Ще однією важливою роллю університетів є проведення академічних досліджень. Дослідження є важливими для розуміння тенденцій та впливу цифрових медіа на суспільство, зокрема:

- Виявлення тенденцій у поширенні неправдивої інформації, дезінформації та цифрової поведінки
- Оцінка програм медіаграмотності
- Внесення інформації до розробки норматив та навчальних програм
- Дослідження етичних аспектів цифрової активності

making digital media inclusive

Розуміння тенденцій та впливу ЗМІ

Університети сприяють розумінню тенденцій та впливу ЗМІ, проводячи міждисциплінарні дослідження, результати яких використовуються як у формуванні політики, так і в освіті.

Наприклад:

- Медіа-дослідження вивчають створення, поширення та споживання контенту.
- Психологія досліджує когнітивні упередження та емоційні тригери.
- Соціологія досліджує групову динаміку та соціальний вплив.
- Інформатика розробляє інструменти для виявлення та пом'якшення наслідків.

Інститут Ройтерз з вивчення журналістики

Натисніть, щоб переглянути

Наприклад, Інститут Ройтерз з вивчення журналістики є частиною Оксфордського університету. Він проводить глибокі дослідження щодо дезінформації та споживання цифрових новин. Інститут прагне формувати майбутнє журналістики через глобальні дослідження, дискусії та взаємодію. Поєднуючи практику та дослідження, Інститут сприяє міжнародному діалогу та надає журналістам, редакторам і лідерам ЗМІ необхідні знання для орієнтування у швидкозмінному медіапросторі. Його метою є підтримка розвитку стійкої, високоякісної журналістики.

Основні програми

- Програма стипендій для журналістів надає журналістам середнього етапу кар’єри можливість дослідницької відпустки в Оксфорді.
- Програми лідерства сприяють конфіденційному обміну досвідом між медіалідерами.
- Дослідницькі програми забезпечують своєчасний, заснований на доказах аналіз глобальних викликів у сфері медіа.

Як дослідники вивчають вплив та тенденції у ЗМІ

Дослідники використовують різноманітні методи, щоб зрозуміти, як ЗМІ формують громадську думку, поведінку та суспільство.

До поширених підходів належать:

- Аналіз контенту для вивчення медіаповідомлень, наративів і способів подачі інформації.
- Опитування та інтерв’ю для збору даних про громадські сприйняття та звички споживання медіа.
- Експерименти для дослідження впливу медіа в контрольованих умовах.
- Довготривалі дослідження для відстеження змін у часі.
- Цифрову аналітику для аналізу даних соціальних медіа, залученості та поширення дезінформації.

Ці методи допомагають виявляти закономірності, оцінювати вплив та надавати інформацію для розвитку медіаграмотності та формування політики.

Висновки з останніх досліджень

Останні дослідження у цій галузі зосереджувалися на:

- ролі цифрових медіа у формуванні думок *(наприклад, «ехокамери», алгоритмічна упередженість);*
- механізмах поширення дезінформації *(наприклад, вірусності, емоційному контенту);*
- вразливих групах та
- їхній вразливості *(наприклад, молодь, люди похилого віку, низький рівень медіаграмотності).*

Вплив ЗМІ на громадську думку та прийняття політичних рішень

Це дослідження, проведене Чарльзом Окечукву з Університету Лагоса, підкреслює роль соціальних медіа у впливі на дискурс та пріоритети політики. Воно наголошує на необхідності медіаграмотності та етичної журналістики для пом’якшення ефектів упередженості

.

Висновки з останніх досліджень

Заходи з медіаграмотності підвищують стійкість до дезінформації

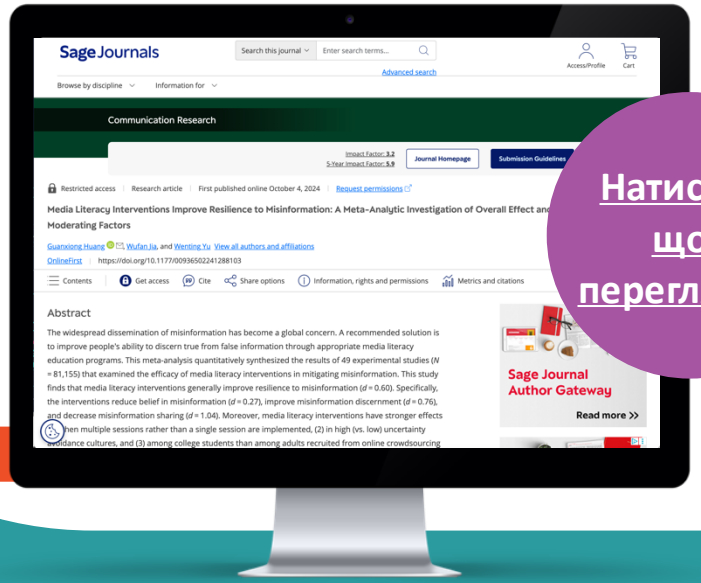

Натисніть, щоб переглянути

У цій науковій статті представлено метааналіз 49 експериментальних досліджень, присвячених тому, чи покращують заходи з медіаграмотності стійкість до дезінформації та яким чином. Дослідники виявили, що такі заходи значно зменшують віру в дезінформацію та покращують здатність розрізняти правдиву інформацію від неправдивої.

Вони також виявили, що спостережувані ефекти були сильнішими у програмах із кількома сесіями та серед студентів коледжів. Huang, G., Jia, W., & Yu, W. (2024). Media Literacy Interventions Improve Resilience to Misinformation: *A Meta-Analytic Investigation of Overall Effect and Moderating Factors. Communication Research, 0(0).*

Висновки з останніх досліджень

Дезінформація використовує обурення для поширення в інтернеті

Це дослідження, проведене вченими з Північно-Західного університету та Принстонського університету, виявило, що:

1. Джерела дезінформації викликають більше обурення, ніж надійні джерела;
2. Обурення сприяє поширенню дезінформації принаймні так само сильно, як і поширення надійних новин; та
3. Користувачі більш охоче поширюють дезінформацію, що викликає обурення, не прочитавши її попередньо. Отже, дезінформацію, що провокує обурення, може бути складно стримати за допомогою інтервенцій, які виходять із припущення, що користувачі прагнуть поширювати точну інформацію.

K. L. et al., (2024). Misinformation exploits outrage to spread online. Science 386, pp. 991-996. DOI:10.1126/science.adl2829

Висновки з останніх досліджень

Медіа мають значення: змішаний метод дослідження дезінформації

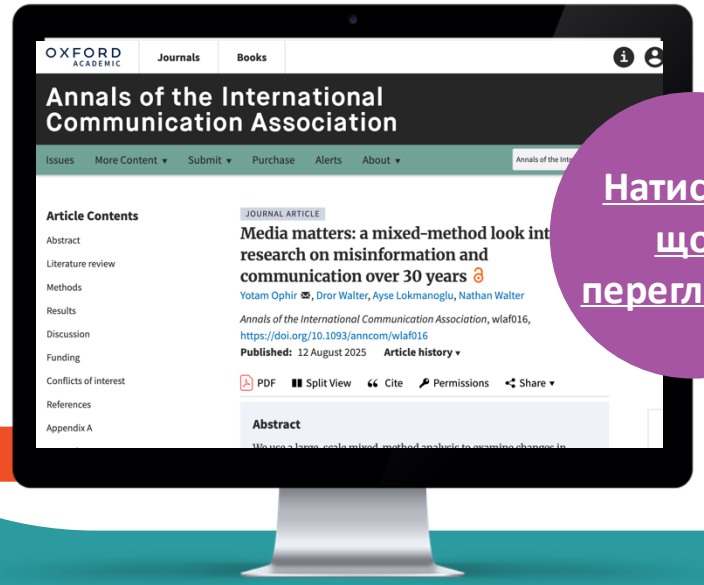

Натисніть, щоб переглянути

Автори цього дослідження проаналізували наукові роботи за період з 1993 по 2022 рік. Вони виявили, що після 2010 року відбувся сплеск досліджень у сфері дезінформації, що було зумовлено технологічними та політичними змінами. У висновках дослідження зазначається, що для ефективної боротьби з дезінформацією вирішальне значення мають міждисциплінарні підходи.

Yotam Ophir, Dror Walter, Ayse Lokmanoglu, Nathan Walter, Media matters: a mixed-method look into the research on misinformation and communication over 30 years, Annals of the International Communication Association, 2025;, wlaf016, https://doi.org/10.1093/anncom/wlaf016

Тема 3: Розділ ресурсів

Ознайомтеся з наведеними нижче реальними прикладами та інструментами, щоб зрозуміти, як університети сприяють розвитку медіаграмотності та критичного мислення.

01 **Вправа:**
Один університет під мікроскопом – аналіз медіаграмотністі та критичного мислення на практиці.

02 **Приклад:**
Відображення досліджень медіаграмотності

03 **Інструменти:**
Набір інструментів та рекомендації щодо сприяння медіаграмотності та критичному мисленню.

04 **Інші ресурси:**
Дослідницькі звіти, статті та документальні фільми.

Вправа

Прочитайте наукову статтю «Дослідження медіаграмотності та навичок критичного мислення серед студентів університетів: Опитування щодо їх підходів до аналізу новин та інформації.

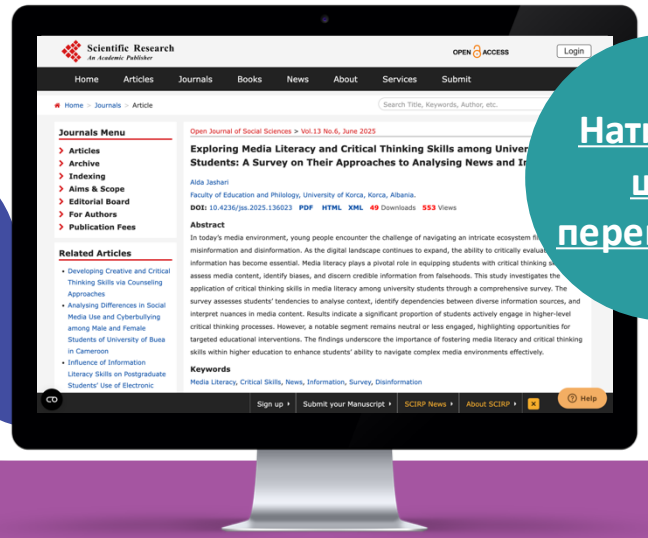

Натисніть, щоб переглянути

Під час читання зверніть увагу на таке:

- Які основні висновки або ідеї?
- Чому ці результати мають значення в сучасному медіапросторі?
- Як ці висновки можуть вплинути на медіаосвіту, політику або суспільну свідомість?

Напишіть короткий відгук або обговоріть у парах чи групі, як результати дослідження можна застосувати в реальних умовах.

Практичний приклад

Один університет під прицілом — аналіз медіаграмотності та критичного мислення на практиці

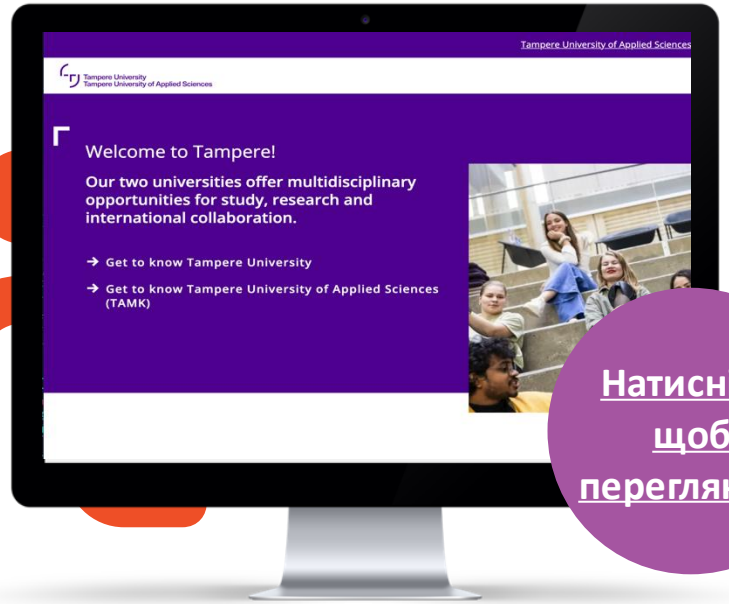

Натисніть, щоб переглянути

Ретельно проаналізуйте, як університети Тампере у Фінляндії просувають медіаосвіту, медіаграмотність та критичне мислення на практиці.

Інструкції:

Індивідуально або у групі:

1. Дослідіть:

- Навчальну програму – чи викладаються медіаграмотність та критичне мислення окремо? У яких програмах або курсах?
- Інституційні ініціативи – чи проводяться кампанії, семінари або чи існують центри, орієнтовані на медіаграмотність або дезінформацію?
- Дослідження – чи проводяться дослідження з питань медіаосвіти та медіаграмотності?
- Партнерства – чи співпрацює університет з медіаорганізаціями, НУО або урядовими органами з цих питань?

Практичний приклад

Один університет під прицілом — аналіз медіаграмотності та критичного мислення на практиці

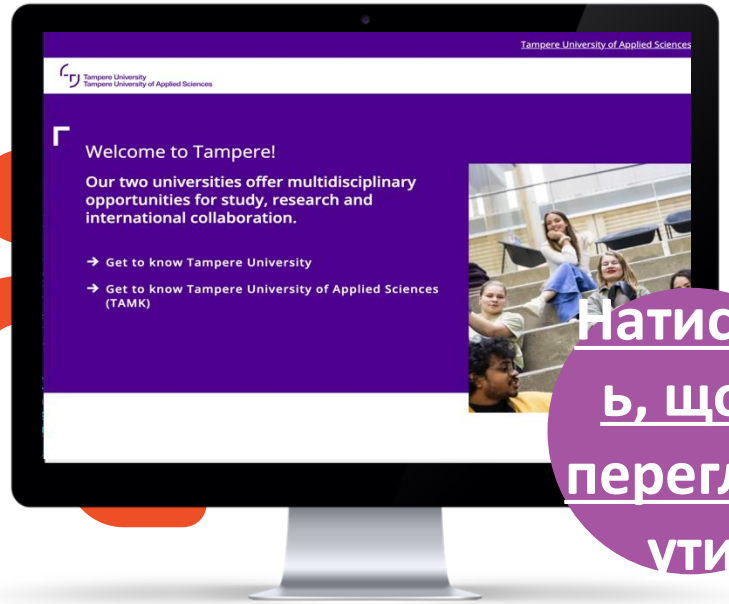

Натисніть, щоб переглянути

Інструкції (продовження):

Індивідуально або в групі:

2. **Використовуйте онлайн-ресурси для свого дослідження.**

3. **Аналіз та рефлексія**
   - Оцініть ефективність та помітність зусиль університету.
   - Порівняйте з подібними ініціативами у вашій країні або навчальному закладі.

4. **Представте підсумок отриманих результатів**
   - Додайте рекомендації щодо підвищення медіаграмотності та розвитку критичного мислення в університеті.

Ресурси: Інструменти

Як виявляти та протидіяти дезінформації

Цей набір матеріалів допомагає вчителям ініціювати дискусії в класі щодо впливу неправдивої та оманливої інформації – особливо дезінформації – на здоров’я, демократію, довкілля та суспільні норми. Набір матеріалів доступний кількома мовами

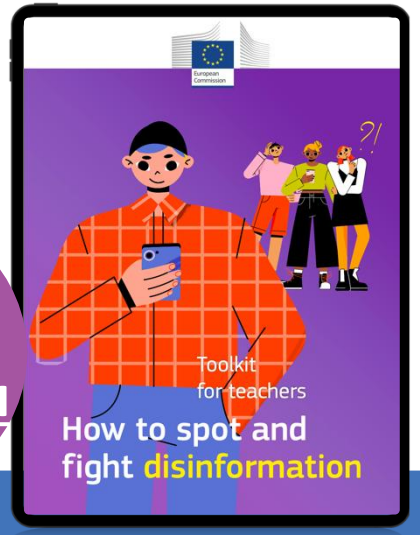

Натисніть, щоб переглянути

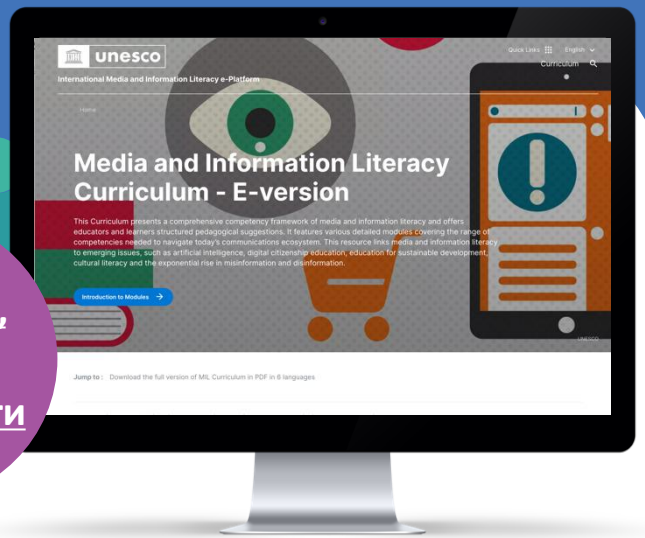

Натисніть, щоб переглянути

Навчальна програма з медіа- та інформаційної грамотності – електронна версія | Міжнародна електронна платформа з медіа- та інформаційної грамотності

Ця навчальна програма представляє комплексну систему компетентностей у сфері медіа- та інформаційної грамотності та пропонує освітянам і учням структуровані педагогічні рекомендації. Вона містить різні детальні модулі, що охоплюють спектр компетентностей, необхідних для орієнтування в сучасній комунікаційній екосистемі. Цей ресурс пов’язує медіа- та інформаційну грамотність із новими проблемами, такими як штучний інтелект, освіта з питань цифрового громадянства, освіта в інтересах сталого розвитку, культурна грамотність та експоненціальне зростання кількості неправдивої інформації та дезінформації

Ресурси: Інструменти

Рекомендації для вчителів та освітян щодо протидії дезінформації та сприяння розвитку цифрової грамотності через освіту та навчання

Ці рекомендації містять практичні вказівки для вчителів та освітян, зокрема практичні поради, плани заходів, аналітичні матеріали щодо тем та застереження, що ґрунтуються на перевірених методах у сфері цифрової грамотності, освіти та навчання.

Натисніть, щоб переглянути

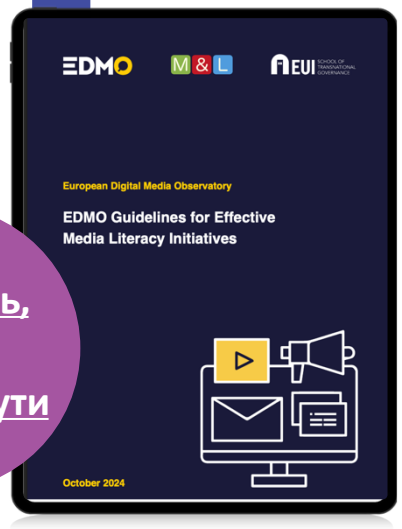

Натисніть, щоб переглянути

Рекомендації щодо ініціатив з медіаграмотності

Ці рекомендації пропонують гнучкі вказівки для освітян, громадянського суспільства, політиків та фахівців галузі щодо формування стійкості громадськості до неправдивої інформації та дезінформації в інтернеті. З огляду на різноманітність ініціатив — від планів уроків до кампаній — користувачам рекомендується адаптувати ці рекомендації відповідно до їхнього конкретного контексту.

Ресурси: статті та звіти

Короткий огляд: Короткий огляд політики ЄС щодо медіаграмотності

Медіаграмотність: розвиток ключової громадянської навички в цифровому інформаційному середовищі — Цей документ підкреслює важливу роль медіаграмотності у наданні громадянам можливості орієнтуватися у сучасному складному цифровому середовищі. Медіаграмотність підвищує стійкість до неправдивої інформації та дезінформації і сприяє прийняттю обґрунтованих рішень. ЄС визнав її важливість через різні ініціативи, зокрема Директиву про аудіовізуальні медіапослуги та майбутню ініціативу «Європейський щит демократії». З огляду на зростаючі розбіжності у національних стратегіях держав-членів, необхідний скоординований, підхід із залученням багатьох зацікавлених сторін є необхідним для розвитку критичного мислення та зміцнення демократичної стійкості.

BRIEFING

European Parliament

Media literacy

Fostering a key civic skill in a digital information environment

SUMMARY

Media literacy – the skills, knowledge and understanding that allow people to use media effectively and safely – is crucial for citizens to navigate the modern news environment and take informed decisions. Better media literacy is likely to increase the public's resilience to mis- and disinformation.

The EU considers media literacy to be important for active involvement in today's information society. It has launched several initiatives to raise awareness among the Member States of the importance of developing their own media literacy strategies. The European Parliament has underlined the importance of media literacy skills in several resolutions.

The Audiovisual Media Services Directive requires Member States to take measures to develop media literacy skills and to report on their efforts every three years. The first set of these national reports revealed large differences across the EU, with some Member States having developed a national media literacy policy with clearly defined responsibilities, and others relying on more fragmented frameworks.

In her 2024-2029 political guidelines, the President of the European Commission, Ursula von der Leyen, emphasised the need to 'focus on societal resilience and preparedness through increased digital and media literacy'. One of the key forthcoming initiatives, therefore, is the European democracy shield, which aims to make democratic societies less vulnerable to manipulation. The European Parliament has set up a special committee to address these challenges that require a multi-stakeholder, whole-of-society approach in order to foster critical thinking and media and information literacy.

IN THIS BRIEFING

- Introduction
- Milestones in developing an EU policy on media literacy
- AVMSD obligations for Member States
- EU support for media literacy
- European Parliament
- International organisations
- Looking ahead

EPRS | European Parliamentary Research Service

Author: Tarja Laninen

Members' Research Service

PE 772.886 – May 2025

EN

Натисніть, щоб переглянути

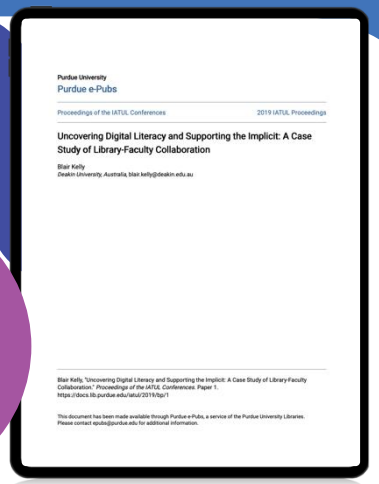
Purdue University

Purdue e-Pubs

Proceedings of the IATUL Conferences 2019 IATUL Proceedings

Uncovering Digital Literacy and Supporting the Implicit: A Case Study of Library-Faculty Collaboration

Blair Kelly

Deakin University, Australia, blair.kelly@deakin.edu.au

Blair Kelly, "Uncovering Digital Literacy and Supporting the Implicit: A Case Study of Library-Faculty Collaboration." *Proceedings of the IATUL Conferences*. Paper 1. https://docs.lib.purdue.edu/iatul/2019/tip/1

This document has been made available through Purdue e-Pubs, a service of the Purdue University Libraries. Please contact epubs@purdue.edu for additional information.

Натисніть, щоб переглянути

Наукова стаття: Приклад співпраці бібліотеки та викладачів

Виявлення цифрової грамотності та підтримка неявного: приклад співпраці бібліотеки та викладачів — Цей приклад описує співпрацю під керівництвом бібліотеки з академічним персоналом. Особлива увага приділяється детальному опису процесу складання навчальної програми з визначенням цифрової грамотності та розробці допоміжного набору інструментів. Ці процеси, ймовірно, легко можна застосувати в інших контекстах

Ресурси: Відео

Розвиток критичного мислення у вищій освіті: стратегії та значення

У цьому відео розглядається, як вища освіта сприяє розвитку критичного мислення за допомогою активного навчання, стратегій, заснованих на дослідженні, та можливостей для набуття досвіду. Дізнайтеся, як розробка навчальних програм відповідно до таксономії Блума та методи навчання, засновані на фактичних даних, можуть покращити когнітивний розвиток, вирішення проблем та прийняття рішень. Дізнайтеся, як підходи до навчання, що базуються на співпраці та інтеграції, дають змогу студентам стати рефлексивними, аналітичними та інноваційними мислителями.

Натисніть, щоб переглянути

Президент NJIT обговорює досягнення штучного інтелекту у вищій освіті

Доктор Теїк С. Лім, президент Технологічного інституту Нью-Джерсі, приєднується до Стіва Адубато, щоб обговорити досягнення штучного інтелекту у вищій освіті та розширення доступу до ступенів STEM для студентів із маргіналізованих спільнот.

Натисніть, щоб переглянути

Висновок

Університети мають унікальні можливості для розвитку медіаграмотності та критичного мислення, готуючи студентів до орієнтування у сучасному складному цифровому середовищі

Включаючи медіаграмотність до навчальних програм, вони дають змогу студентам критично оцінювати інформацію, розпізнавати упередженість та відповідально взаємодіяти з медіа. Університети також сприяють застосуванню етичних принципів – таких як справедливість, прозорість та підзвітність – у використанні медіа та створенні контенту. Завдяки науковим дослідженням, міждисциплінарній співпраці та роботі з громадськістю університети допомагають будувати більш поінформоване, стійке та етично свідоме суспільство. Їхня провідна роль є надзвичайно важливою у формуванні майбутніх поколінь, здатних мислити незалежно, протистояти дезінформації та робити значний внесок у демократичне життя.

Модуль 7: Формування безпечного, справедливого та доброчесного інтернет-простору

Ви завершили Частину 3 (Тема 3)

Університети та медіаосвіта: зміцнення цифрового громадянства в Європі

Далі йде Частина 4 (Тема 4)

Роль громадянського суспільства у забезпеченні прозорості та підзвітності

www.includememedia.eu

This resource is licensed under CC BY 4.0

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* З метою економії паперу, будь ласка, роздрукуйте цей документ у відтінках сірого або чорно-білому режимі, а не у кольорі. Будь ласка, друкуйте на обох сторонах аркуша (двосторонній друк) і, якщо можливо, розміщуйте кілька слайдів або сторінок на одному аркуші.